

Sygn. akt VII U 428/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 grudnia 2017 r. w Warszawie

sprawy W. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o rentę rodzinną

na skutek odwołania W. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 16 lutego 2017 r. znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje W. K. prawo do renty rodzinnej po zmarłym B. K. od dnia 24 października 2016 r. na stałe,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz W. K. kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik W. K. w dniu 27 marca 2017 roku złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 16 lutego 2017 roku o odmowie przyznania renty rodzinnej, w którym domagał się zmiany zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie W. K. prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu B. K. począwszy od dnia 24 października 2016 roku oraz zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania pełnomocnik odwołującego wskazał, że odwołujący w dniu 24 października 2016 roku złożył wniosek o przyznanie prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 18 października 2016r. ojcu B. K.. Zmarły miał ustalone prawo do emerytury, zatem odwołujący, który jest dzieckiem zmarłego, spełnia ogólne przesłanki przyznania ww. świadczenia. Sporna pozostaje jedynie okoliczność, czy odwołujący stał się całkowicie niezdolny do pracy oraz do samodzielnej egzystencji w okresach wskazanych w art. 68 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy przyjął, że całkowita niezdolność do pracy powstała u odwołującego w 1999 roku, czyli w wieku 33 lat. Ustalenie to nie jest jednak prawidłowe, ponieważ niezdolność do pracy oraz do samodzielnej egzystencji powstała w rzeczywistości w trakcie nauki w szkole przed ukończeniem 25 – ego roku życia. Odwołujący ma orzeczony znaczny stopień niepełnosprawności na stałe, a niepełnosprawność ta datowana jest od dzieciństwa. Przyczyną jest oznaczone symbolem 01-U upośledzenie umysłowe. Ponadto od dnia 1 marca 2003r. wyrokiem z dnia

5 lutego 2004r. Sąd Apelacyjny w Warszawie przyznał odwołującemu prawo do zasiłku pielęgnacyjnego na stałe. Z powołanego wyroku wynika, że odwołujący jest niezdolny do samodzielnej egzystencji oraz całkowicie niezdolny do pracy (odwołanie z dnia 20 marca 2017r., k. 2 – 4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wskazał, że W. K. w dniu 24 października 2016r. złożył wniosek o rentę rodzinną. Przesłanki przyznania tego świadczenia określa art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS.

Lekarz Orzecznik ZUS w orzeczeniu z dnia 27 grudnia 2016r., a następnie Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 31 stycznia 2017r., uznali badanego za całkowicie trwale niezdolnego do pracy wskazując, że całkowita niezdolność do pracy powstała w 1999 roku, a więc po ukończeniu 16-ego roku życia. 16 lat odwołujący ukończył z dniem 21 lutego 1982r., przy czym według oświadczenia opiekuna prawnego po ukończeniu szkoły podstawowej nie kontynuował nauki. Uwzględniając powyższe Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 16 lutego 2017r. odmówił przyznania prawa do renty rodzinnej.

Odnosząc się do treści odwołania pełnomocnik Zakładu wskazał, że zgodnie z § 5 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz. U. z 2004r., Nr 273, poz. 2711), organ rentowy nie jest związany orzeczeniami o niepełnosprawności wydanymi przez Miejskie Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności (odpowiedź na odwołanie z dnia 12 kwietnia 2017r., k. 12 a.s.).

Na rozprawie w dniu 19 grudnia 2017r. pełnomocnik organu rentowego zmodyfikował dotychczasowe stanowisko i wskazał, że pozostawia rozstrzygnięcie do uznania Sądu (protokół rozprawy z dnia 19 grudnia 2017r., k. 97 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. K., urodzony w dniu (...), orzeczeniem Komisji Lekarskiej do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia z dnia 23 lipca 1990r. został zaliczony do trzeciej grupy inwalidów. Inwalidztwo powstało przed 16-tym rokiem życia (wypis z treści orzeczenia z dnia 23 lipca 1990r., k. 7 tom III a.r.). We wczesnym dzieciństwie odwołujący przeżył zapalenie opon mózgowo rdzeniowych. Ukończył szkołę specjalną. Stwierdzono u niego upośledzenie umysłowe znacznego stopnia, niedowidzenie lewego oka, a także padaczkę. Od 1999r. odwołujący jest zarejestrowany w PZP, wymaga stałej opieki osób trzecich, a jego stan zdrowia nie rokuje poprawy. Od wielu lat leczony jest kwasem walproinowym (opinia biegłego sądowego psychiatry z dnia 15 maja 2017r., k. 25 – 26 a.s., opinia biegłej sądowej specjalisty medycyny pracy, k. 73 – 74 a.s.).

Odwołujący od 1 marca 1990r. pobierał rentę inwalidzką, a od 1 listopada 1999r. rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, która została mu przyznana na stałe (decyzja ZUS z dnia 10 września 1990r., k. 13 tom III a.r.; decyzja ZUS o przeliczeniu renty z dnia 17 grudnia 1999r., k. 40 tom III a.r., decyzja ZUS z dnia 13 września 2002r., nienumerowana karta tom III a.r.). Począwszy od 1 marca 2000r. organ rentowy przyznał odwołującemu również dodatek pielęgnacyjny na okres do 28 lutego 2003r. (decyzja ZUS z dnia 10 kwietnia 2000r., k. 41 tom III a.r., decyzja ZUS z dnia 8 marca 2002r., k. 53 tom III a.r., decyzja ZUS z dnia 7 czerwca 2002r., k. 65 tom III a.r.). Następnie decyzją z dnia 26 lutego 2003r. jego wypłata została wstrzymana od dnia 1 marca 2003r. (decyzja ZUS z dnia 26 lutego 2003r., k. 68 tom III a.r.).

W. K. odwołał się od decyzji organu rentowego z dnia 7 czerwca 2002r. w części dotyczącej okresowego przyznania dodatku pielęgnacyjnego. Sąd Apelacyjny w Warszawie, po rozpoznaniu apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, wyrokiem z dnia 5 lutego 2004r. zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał W. K. prawo do dodatku pielęgnacyjnego od dnia 1 marca 2003r. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 lutego 2004r. wraz z uzasadnieniem, k. 8 – 11 a.s.).

Orzeczeniem z dnia 30 stycznia 2006r. W. K. został zaliczony do znacznego stopnia niepełnosprawności. Orzeczony stopień niepełnosprawności ma charakter trwały, niepełnosprawność datuje się od dzieciństwa i orzeczenie zostało wydane na stałe (orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 30 stycznia 2006r., k. 7 a.s.).

W dniu 18 października 2016r. zmarł ojciec odwołującego B. K., który miał ustalone prawo do emerytury i do renty z tytułu niezdolności do pracy (odpis skrócony aktu zgonu, nienumerowana karta tomu I akt emerytalnych, decyzje ZUS, nienumerowane karty akt emerytalnych). W związku z tym W. K. za pośrednictwem opiekuna prawnego, w dniu 24 października 2016r. złożył wniosek o rentę rodzinną (wniosek o rentę rodzinną, k. 1 – 10 tom II a.r.). Został w związku z tym skierowany na badanie do Lekarza Orzecznika ZUS, który orzeczeniem z dnia 27 grudnia 2016r. stwierdził, że odwołujący jest trwale całkowicie niezdolny do pracy i niezdolność ta powstała w 1999 roku (orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 27 grudnia 2016r., k. 17 tom II a.r.). Z uwagi na złożenie sprzeciwu sprawa została następnie skierowana do Komisji Lekarskiej ZUS, która w orzeczeniu z dnia 31 stycznia 2017r. zajęła takie stanowisko jak Lekarz Orzecznik ZUS (orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 31 stycznia 2017r., k. 24 tom II a.r.).

W związku z powyższym Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w dniu 16 lutego 2017r. wydał decyzję odmawiającą przyznania prawa do renty rodzinnej, od której W. K. wniósł odwołanie (decyzja ZUS z dnia 16 lutego 2017r., k. 25 tom II a.r., odwołanie z dnia 20 marca 2017r., k. 2 – 4 a.s.).

W toku prowadzonego postępowania Sąd dodatkowo ustalił, że odwołujący jest spowolniony psychoruchowo, aspontaniczny, w wypowiedziach infantylny. Nie zna się na zegarze, nie zna pór roku, nie umie czytać, liczy zaś na palcach. Kiedy żył ojciec odwołujący mieszkał wraz z nim i pozostawał pod jego opieką. Od śmierci ojca mieszka sam, ale pozostaje pod opieką brata, który jest jego opiekunem prawnym. Brat odwołującego robi mu zakupy, kąpie go, sprząta, pierze. Odwołujący jest całkowicie niezdolny do pracy i samodzielnej egzystencji, co ma charakter trwały. Początek naruszenia sprawności organizmu miał miejsce we wczesnym dzieciństwie – przed ukończeniem 16 roku życia – nie można jednak ustalić dokładnej daty. Nasilenie zaburzeń psychicznych spowodowało, że odwołujący z uwagi na stopień upośledzenia umysłowego od czasu ukończenia szkoły specjalnej był całkowicie niezdolny do pracy zawodowej. Znaczny stopień upośledzenia umysłowego i wynikające z tego znaczne deficyty funkcjonowania powodują również niezdolność do samodzielnej egzystencji. Odwołujący nigdy nie był osobą zdolną do samodzielnego funkcjonowania, od dziecka wymagał stałej lub długotrwałej pomocy i opieki ze strony innych osób w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych i następnie jako osoba dorosła stał się niezdolny do samodzielnej egzystencji (opinia biegłej sądowej specjalisty medycyny pracy, k. 73 – 74 a.s., opinia biegłego sądowego psychiatry z dnia 15 maja 2017r., k. 25 – 26 a.s.).

Wskazany stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach sprawy, w tym na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach rentowych W. K. oraz w aktach emerytalnych B. K.. Ich autentyczność, jak również zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy, nie była kwestionowana przez żadną ze stron procesu, dlatego Sąd uznał je za pełnowartościowy materiał dowodowy mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych w sprawie.

Sąd dokonał ustaleń stanu faktycznego także na podstawie opinii biegłych sądowych psychiatry i specjalisty medycyny pracy, które są rzetelne, gdyż zostały wydane w oparciu o obiektywne wyniki badań odwołującego oraz na podstawie obszernej dokumentacji medycznej. Zawierają one jasne, szczegółowo uzasadnione i spójne wnioski w zakresie stopnia niezdolności odwołującego do pracy, niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz dat ich powstania. Odwołujący, a ostatecznie również organ rentowy, nie zgłosili zastrzeżeń do wskazanych opinii, wobec czego Sąd przyjął opinie biegłych jako podstawę dokonanych ustaleń faktycznych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie W. K. od decyzji organu rentowego z dnia 16 lutego 2017r. podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z treścią art. 65 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017r., poz.

1373 ze zm. – dalej jako: ustawa emerytalna) renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń (ust. 1). Przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy (ust. 2).

Zgodnie z obecnym stanem prawnym do renty rodzinnej uprawnieni są na podstawie art. 67 ust. 1 ustawy emerytalnej, następujący członkowie rodziny spełniający warunki określone w art. 68 – 71:

1. dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione,
2. przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletniości wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, z wyłączeniem dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka,
3. małżonek (wdowa i wdowiec),
4. rodzice.

Art. 68 ustawy emerytalnej stanowi w ust. 1, że dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

1. do ukończenia 16 lat;
2. do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
3. bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Z kolei ust. 2 ww. przepisu precyzuje, że jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Analiza powyższych przepisów prowadzi do wniosku, że w rozpatrywanej sprawie podstawowe znaczenie miało ustalenie, czy organ rentowy opierając się na brzmieniu art. 68 ustawy emerytalnej, prawidłowo uznał, że odwołującemu nie przysługuje renta rodzinna po zmarłym B. K., bowiem całkowita niezdolność do pracy nie powstała przed ukończeniem 16 roku życia.

Badając wskazaną okoliczność, która warunkowała przyznanie odwołującemu prawa do renty rodzinnej, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu psychiatrii i medycyny pracy i nie znalazł podstaw do ich kwestionowania. Obaj biegli wyrazili zgodny pogląd co do tego, że całkowita niezdolność do pracy, której organy orzecznicze ZUS nie negowały, powstała w dzieciństwie, przed ukończeniem 16 roku życia. Podobne stanowisko biegli wyrazili również odnośnie niezdolności do samodzielnej egzystencji, która choć była podstawą do przyznania odwołującemu dodatku pielęgnacyjnego dopiero od roku 2000, to istniała od dzieciństwa. Odwołujący bowiem już we wczesnym dzieciństwie był osobą z upośledzeniem umysłowym w stopniu znacznym, już wówczas wymagał pomocy innych osób w czynnościach życia codziennego i ten stan nie uległ zmianie w okresie późniejszym, kiedy ZUS stwierdził całkowitą niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji.

Wobec powyższego, biorąc pod uwagę argumentację przedstawioną przez biegłych sądowych oraz brak zastrzeżeń obu stron do opinii, jakie wydali biegli sądowi, Sąd stwierdził, że W. K. spełnia przesłanki do przyznania mu prawa do renty rodzinnej po B. K., który był uprawniony do renty i emerytury. Odwołujący jako dziecko zmarłego, będące od wczesnego dzieciństwa (przed 16 rokiem życia) osobą całkowicie niezdolną do pracy i niezdolną do samodzielnej egzystencji, kwalifikuje się zatem do uzyskania prawa do świadczenia, którego dotyczył wniosek.

Ustalenie terminu, od jakiego Sąd Okręgowy uznał za zasadne przyznanie prawa do wnioskowanego świadczenia wynika z żądania, jakie zgłosiła strona, wskazując, że domaga się renty rodzinnej od dnia 24 października 2016r. Takie żądanie znajduje oparcie w dyspozycji art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2

Jednocześnie z uwagi na fakt, że całkowita niezdolność do pracy W. K. i jego niezdolność do samodzielnej egzystencji ma charakter trwały i nie rokuje poprawy, Sąd określił w wydanym orzeczeniu, opierając się na stanowisku wyrażonym przez biegłych sądowych, że renta rodzinna przysługuje na stałe.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

W punkcie 2 wyroku Sąd Okręgowy zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz W. K. kwotę 180,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, przyjmując za podstawę art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r. poz. 1800), w brzmieniu obowiązującym w dacie złożenia odwołania.

ZARZĄDZENIE

(...)